

Blink toekoms

wag vir musiekstudente

deur Lou-Ann Stone

Die Konservatorium is reeds 'n eeu lank verantwoordelik vir die onderrig van klassieke musiek op Stellenbosch – 'n instansie wat die klassieke uitvoeringskuns oor die jare beskerm, bedien en bevorder het – selfs in die aangesig van doemprofete wat gesê het dat die klassieke tradisie soos 'n kulturele bedreigde spesie in Suid-Afrika sou uitsterf.

“As die doemprofete reg was, sou die Departement Musiek vandag nie meer bestaan het nie,” sê prof Izak Grové, dosent in Musiekwetenskap aan die US. “Dit sou ook foutief wees om te aanvaar dat klassieke musiek se dae getel is. Onlangse statistiek oor CD-verkope in Londen het onomwonde aangetoon dat negatiewe voorspellings oor die toekoms van klassieke musiek verkeerd was.”

Grové meen wel dat die Departement se toekomsvisie deeglik rekening hou met tendense in die wêreld, wat noodwendig aanpassings t.o.v. leerstof moet teweegbring. Maar sê Grové “'n Werklik sinvolle onderrigprogram in bepaalde vermaaklikheidsrigtings soos bv Jazz - laat staan nog Rock – kan tans nie ernstig oorweeg word nie, hoofsaaklik a.g.v. die kostes daaraan verbonde. Ook moet die streeksamewerking met naburige instansies waar sommige alternatiewe reeds bestaan, in ag geneem word.”

Ook is daar steeds 'n persepsie dat musiekstudente se voorland hoogstens die van musiekonderwyser is. Prof Hans Roosenschoon, Voorsitter van die Departement Musiek en Direkteur van die Konservatorium, sê dit is onnodig om in sak en as te sit omdat die regering al hoe minder musiekonderwysers in skole

aanstel. “Ons vind dat al hoe meer skole se beheerliggame besef dat leerders tog toegang tot musiek nodig het en dan self musiekonderwysers aanstel. Musiekstudente se heil lê eerder in die vermoë om verder as net musiekonderwys te dink én om 'n definitiewe keuse vir entrepreneurskap te maak.”

In hierdie opsig sit die Departement nie stil nie en is deurlopend besig om die Departement se omvang te vergroot. “Ons het reeds groot kundigheid opgebou in musiektegnologie – geen ander universiteit spesialiseer tot dieselfde mate as die US hierin nie.

Musiektegnologie, waarin ons al reeds M-studente het, is sterk interdisiplinêr met onder meer ingenieurswese- en wiskundedosente wat van die modules aanbied,” sê Roosenschoon. Die Departement bied ook besigheidsbestuur as keusevak in die derde jaar BMus-graad aan.

Musiekentrepreneurs

Beperkte fondse, fasiliteite en werksgeleenthede is maar enkele van die aspekte wat menige jong afgestudeerde in die gesig staar, maar dit het terselfder tyd veroorsaak dat 'n nuwe generasie musiekentrepreneurs na vore tree. Mense wat weet hoe om holisties te kyk na die musiekbedryf en geleenthede met 'n fyn besigheidsin raaksien.

Een van die rigtings wat ingeslaan word, is om in meer as een styl op te tree. Dit is iets waarmee entrepreneurs en US-

alumni soos Zanne Stapelberg, Nataniël en Carina Bruwer, almal met suksesvolle loopbane as uitvoerende kunstenaars, buitengewoon goed vaar.

Verder het die diverse aard van Suid-Afrikaanse musiek 'n oplewing in die samesmelting (fusion) van style teweeg gebring. Nie net beweeg kunstenaars oor

genre-grense nie, maar deel klassieke én kontemporêre kunstenaars selfs verhoë. Dit is iets wat al hoe gewilder raak by Suid-Afrikaanse gehore wat hunker na 'n skouspel van verskillende soorte

musiek in een vertoning. Dit verseker ook dat klassieke musici steeds 'n waardevolle rol in die bedryf speel.

'n Musiekentrepreneur wat woeker met sy talente is Adriaan Fuchs, wat sy BMus in klavieruitvoering verwerf het en sy nagraadse studies in musiektegnologie voortgesit het. Vandag is hy die direkteur van die jaarlikse Internasionale Kamer-musiekfees wat by die Konservatorium aangebied word, asook bestuurder van die Sontonga Kwartet.

“Daar word dikwels vasgekyk in die tradisionele geleenthede wat musici kan betree, maar min mense is werklik bewus van die geleenthede in die breër bedryf. Daar is 'n reuse tekort aan formeel opgeleide musici met organiserings- en bemerkingsvaardighede wat bv. konserte en feeste kan help reël. Ook is daar 'n groot aanvraag na mense met 'n musikale

“Klassiek is die basis van alles, dit word nie verniet so genoem nie. Studente is hier omdat hul harte hier is,” – Benjamin van Eeden, klavierdosent aan die US

Kamerkoor is 'n eerste vir Suid-Afrikaanse koormusiek

Die Universiteit het weer geskiedenis gemaak deur die eerste instansie in die land te wees om 'n akademiese kamerkoor te stig. Die Departement Musiek en Konservatorium het as deel van die hergestruktoreerde akademiese programme in koor-dirigeerkuns 'n projek-kamerkoor gestig.

Behalwe optredes en moontlike toere,

sal die koor ook gebruik word in eksamens van gevorderde nagraadse studente in koorleiding. Die koor, die Schola Cantorum Stellenbosch, sal die eerste koor in Suid-Afrika wees om dié leemte te vul.

Rudolf de Beer, dosent in koordirigeerkuns aan die US, sal die artistieke direksie behartig. "Aangesien die Schola Cantorum dieselfde musikale ideale as die destydse Stellenbosch Camerata nastreef, is die stigter-dirigent van die Camerata, Acáma Fick, versoek om in 'n raadgevende hoedanigheid betrokke te wees by die projek. Soos hul Europese en Amerikaanse eweknieë, sal die koor ook soms gasdiri-

gente akkommodeer," sê me Helette van der Westhuizen, Skakelbeampte by die Departement Musiek. Die koor het reeds vanjaar aan twee uiters suksesvolle sessies met Kåre Hanken (Noorweë) en Rita Varonen (Finland) deelgeneem.

Studente en volwasse sangers met 'n bogemiddelde musikaliteit wat sang en bladles betref, word genooi om aansoek te doen vir oudisies. Afhangende van die aard van die musiek kan die koor verskillende sangers per projek huisves.

• Kontak mnr Rudolf de Beer by tel (021) 808 2384 of stuur e-pos na schola_cantorum@sun.ac.za.

agtergrond wat in die tegniese bedryf kan werk. Klankingenieurs en vervaardigers met die nodige musikale kennis en ervaring, is 'n enorme aanwinst vir die musiekbedryf," meen Fuchs.

Ander minder bekende moontlikhede sluit in musiekjoernalistiek (wat as keusevak by die Konservatorium aangebied word), radiowerk, komposisie vir televisie en fliks, toonsetting en verwerking van teks en musiek, musiekvervaardiging en -regie, besprekingsagente vir kunstenaars, musiekkoördinerende en produksie-bestuur vir onder meer feeste.

Die internet en selfoon het 'n revolusie in die musiekbedryf teweeg gebring. Dit is nie meer musiekmaatskappye (wat tradisioneel CD's en DVD's bemark) wat die kitaar slaan nie, maar die telekommunikasiebedryf en diegene wat hul elektroniese draaie op die internet ken – 'n wêreld waarin die mantra is "laai dit af" – hetsy dit die nuutste poplied of Mozart as 'n luitoon is.

Musici moet hierdie veranderende omstandighede in geleentheid omskep en besef dat dit dalk nie meer gaan oor of jy 'n CD kan uitbring nie, maar hoeveel aanhangers jou "song kan download".

Alles goed en wel sê musiekstudente met wie gepraat is, maar volgens hulle is 'n belangrike legkaartstuk wat nog ontbreek, 'n beroepsgeoriënteerde loopbanekantoor wat werwing vir studente wat afstudeer kan fasiliteer. Daarmee saam voel baie dat hulle van basisvlak af opleiding moet ontvang in besigheidsvaardighede en entrepreneurskap.

Ten spyte van geleentheid wat hul toenemend in die musiekbedryf openbaar, is 'n koor van kundiges dit eens dat 'n klassieke agtergrond steeds vir musici ononderhandelbaar is. Boonop bied dit ook 'n wye, dog deeglike, platform vanwaar hulle gemaklik na ander style kan beweeg en waaruit musiekentrepreneurloopbane geloods kan word.

"Ja," sê Roosenschoon, "jongmense het 'n ander verwysingsraamwerk en die uitdaging vir ons is om te besin oor hoe om dit te akkommodeer, maar ons het 'n duidelike verantwoordelikheid om studente en toekomstige musiekentrepreneurs 'n klassieke onderbou te gee en hulle te skool in die tradisionele waardes van musiek. Een hiervan is doodeenvoudig om hard te oefen."

"Klassiek is die basis van alles, dit word nie verniet so genoem nie. Studente is hier omdat hul harte hier is," meen Benjamin van Eeden, klaviersdosent aan die US.

Gemeenskapsinteraksie

"Vir lank was daar 'n wanpersepsie dat die studie van klassieke musiek iets is wat net wittes doen," sê Roosenschoon. "Gevolgtrek het ons baie moeite gedoen om nie net hierdie wanpersepsie te verander nie, maar dit ook moontlik te maak vir persone uit voorheen-benadeelde gemeenskappe om eers die Sertifikaatprogram in Musiek te doen, daarna 'n oorbruggingsprogram en dan met 'n volwaardige BMus-graad te begin."

Die inleidende program in musiek aan die Konservatorium is sowat ses jaar gelede van stapel gestuur. Die program was hoofsaaklik vir beginners (dikwels volwassenes) met geen formele opleiding nie. Vandag berei hierdie program studente voor vir voorgraadse studies aan 'n universiteit. Me Felicia Lesch, koördineerder van die Sertifikaatprogram vir die afgelope twee jaar, is van mening dat daar in voorheen benadeelde gemeenskappe hope talent is, maar dat daar nie naasteby genoeg fasiliteite, opleiding of finansiële steun beskikbaar is om hierdie talent te ontwikkel nie.

Die sertifikaatprogram bied studente 'n geleentheid om formele opleiding aan

'n universiteit te ontvang in beide praktiese en teoretiese onderrig. Terselfdertyd bevorder dit die US se gemeenskapsinteraksie aangesien dit dikwels Konservatoriumstudente is wat die opleiding behartig.

Die program bied vir studente 'n deeglike basis, maar in meer as een styltipe. Jazz geniet veral aandag, hoewel klassieke opleiding steeds die belangrikste fokus is. Dosente soos Shaun Johannes (Baskitaar/Kontrabas), Neil Engel (Trompet) en Ramon Alexander (Jazz-klavier en -teorie) is lede van 'n gevestigde jazz-ensemble wat vanjaar aan die Grahamstad Nasionale Kunstefees deelgeneem het. Die sertifikaatprogram word in vennootskap met die Suid-Afrikaanse Nasionale Weermag, die Kaapstad Jeugorkes en SACYMMBA ('n kadetorkes-organisasie) aangebied – 'n aanduiding van die uitgebreide netwerk van hierdie visie.

"Jongmense is besig om die grense te skuif en die nuwe generasie gaan van krag tot krag. Ons is hier om hul die nodige musiekleesvaardighede te leer sodat hul hulself as waardige Suid-Afrikaanse musikante in die bedryf kan vestig: Toekomstige musici met selfvertroue en geloof in die basis van hul onderrig," sê Lesch.

"Interessant genoeg is dit juis studente uit die voorheen benadeelde gemeenskap en diegene met geen musiekagtergrond nie wat 'n groot behoefte het aan skoling in die soort waardes wat vergestalt word in die klassieke tradisie," volgens Grové. "Al sou dit net neerkom op notasiekennis, oftewel bladles. Om dus die populêre musiek as 'alternatief' vir die klassieke tradisie te sien, is naïef, want alle populêre musiekpraktyke kan reëlreg herlei word tot gewoonlik heelwat ouer klassieke tradisies – wat op sigself veel sê t.o.v. die gewaande 'kontemporêre' aard van die meeste populêre musiek." ■

'n Oud-Matie wat verlede jaar haar BMus Honneursgraad met lof verwerf het, is vanjaar een van die ontvangers van die DAAD studiebeurs vir verdere studie in Duitsland vir 2007. **Irene Mennen** het haar BMus-graad in 2004 ook met lof geslaag. Sy het beide haar grade met blokfluit as hoofinstrument gedoen en spesialiseer tans ook hierin by die Staatliche Hochschule für Musik in Frankfurt, Duitsland onder die vermaarde hoogleraar Prof Dr Michael Schneider. Die DAAD beurs staan vir die Deutscher Akademischer Austauschdiens beurs. Die beurs word deur die Duitse staat aan Duitse sowel as buitelandse studente uitgereik om navorsing in Duitsland (in die geval van buitelanders) vir die tydperk van 'n jaar te doen.

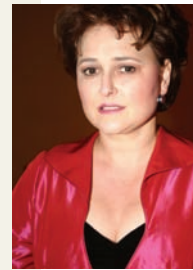
Maria du Toit, hoofklarinetspeler van die Kaapse Filharmoniese Orkes, Oudmatie en deeltidse dosent aan die US Konservatorium, het vroeër vanjaar in Boekartest, Roemenië die kategorie vir klarinet van die internasionale kompetisie Jeunesses Musicales gewen. Sy het met 40 ander musici van oor die hele wêreld meegeding.

Mezzo-sopraan **Minette Du Toit-Pearce** is op 'n gala-aand in die Endlersaal op Stellenbosch aangewys as wenner van die landwyse ATKV

Muziq-kompetisie vir jong volwassenes. Naas die eerste prys van R25 000 en die Muzik-trofee as wenner het sy ook R4 500 ontvang as 'n kategoriewenner (sang) én 'n bonusprys van R2 500 vir die beste vertolking van 'n Mozart-werk. Sy is 'n deeltidse sangdosent aan die US-Konservatorium waar sy sedert haar laat-hoërskooljare reeds sangonderrig ontvang van Magdalena Oosthuizen. Verlede jaar was sy ook die wenner van die Unisa DJ Roode Oorsese Musiekstudiebeurs vir Onderwysers – met prysgeld van R70 000 waarmee sy beoog om aanstaande jaar meestersklasse in Europa by te woon. Sy

wil ook vanaf 2007 haar meestersgraadstudie in sang onder Oosthuizen se leiding aan die US-Konservatorium voortsit.

Michelle Breedt (sien ook Matieland 2006:1), een van die top mezzo-sopraane in Europa, is vir drie jaar aangestel as Buitengewone Professor in die

Departement Musiek. Na afloop van haar studies aan die US waar sy sang onder Nellie du Toit studeer het, is Breedt na Duitsland, waar sy onder meer met die vermaarde sangeres, Brigitte Fassbaender, saamgewerk het.

Met 'n wye repertoire wat strek van Mozart tot Wagner het Breedt vinnig naam gemaak as sangeres van formaat en in hoofrolle saam met wêreldberoemde sangers soos Plácido Domingo en Thomas Hampson opgetree.

In Julie vanjaar het sy die rol van Fricka in 'n nuwe produksie van die Ring-siklus van Richard Wagner in Bayreuth vertolk terwyl toekomstige optredes in die luisterryke operahuse van La Scala en Covent Garden in die vooruitsig is.

Ter ere van haar uitstaande optredes by die Weense Staatsopera is Breedt met die Eberhard Waechter-medalje bekroon. Sy het ook die German Critic's Award ontvang vir haar CD-opnames van operas deur Korngold en Dvorák.

In Maart vanjaar is die AlumUSica-beursfonds geloods: Professor Breedt het die inisiatief geneem om haar optrede gratis aan te bied vir 'n konsert in die Endlersaal. Die opbrengs van hierdie konsert is in die AlumUSica-beursfonds gestort. Te danke aan haar welwillendheid het die fonds by aanvang reeds 'n goeie hupstoot gekry en kan die Departement Musiek uitsien na die samewerking en wisselwerking wat met die aanstelling van Michelle Breedt as Buitengewone Professor gepaardgaan.

Parnassus-toekenning gemaak

Vlnr is prof Izak Grové, dosent in Musiek-wetenskap, prof Hennie Kotzé, Dekaan van die Fakulteit Lettere en Wysbegeerte, dr Paul Loeb van Zuilenburg en me Acáma Fick.

Die Departement Musiek en Konservatorium het onlangs op luisterryke wyse hulde gebring aan twee van Suid-Afrika se grootse klassieke musiek-geeste, me **Acáma Fick**

en **dr Paul Loeb van Zuilenburg**, met die oorhandiging van die Parnassus-toekenning. Die Parnassus-toekenning vereer die uitsonderlike bydrae van musici tot die ontwikkeling van kunsmusiek in Suid-Afrika. **Acáma Fick** word algemeen beskou as die doyenne van koorsang in Suid-Afrika. Nadat sy die Hoër Meisieskool Bloemhof-koor in 1968 begin het, het sy op eie inisiatief twee koorgroepe in die lewe geroep: die Konservatorium Dameskoor, en die latere Stellenbosch Camerata - dit alles te midde van 'n bedrywige loopbaan as dosent by die Konservatorium tussen 1976 en 2004. Sy was vanaf 1985 – 1992 dirigent van die Universiteitskoor. Sy is steeds aktief as beoordelaar en medewerker by

koorslypskole en doen vryskut-navorsing. **Dr Paul Loeb van Zuilenburg** was tussen 1970 en 1991 aan die Konservatorium verbonde as dosent vir Gehooropleiding. Sy beteken as musikus strek egter wyer as die kampus, en sluit ook noemenswaardige bydraes in tot die ontwikkeling van kunsmusiek in Suid-Afrika as 'n vermaarde blokfluitspesialis, komponis, eksaminator en blaasorkesentoesias. In 1976 stig hy die Koperblaasorkes – 'n suksesverhaal wat tot vandag toe, na dertig jaar, steeds 'n belangrike skakel met die plaaslike musieksamelewing vorm. Hy het inderdaad 'n groot aandeel gehad in die vestiging van 'n blaasorkes-tradisie in Suid-Afrika.